

Blahó-Kozma Katica Anna és Csomor Csenge Bianka

ÉN TESTEM

Rövidfilm

Logline

Laci életét behálózták az anorexiás rutinok és hazugságok, ám egy váratlan találkozás miatt egy pillanatra a betegség valódi mélységei törnek felszínre.

Szinopszis

Laci zárkózott fiatal fiú, aki édesanyja kertészetében dolgozik. Laci évek óta anorexiás. Andrea szigorú főnök, egyedül tartja kézben az üzletet, és még arra is kénytelen időt szakítani, hogy Laci súlyát ellenőrizgesse. A kialakult rutinban Andrea kipipálja a felelősségét, és amennyiben a súly megfelelő, Lacinak sem kell konfrontálódnia evési szokásai miatt. Minden mérés előtt megiszik több liter vizet.

A rutint Maja zökkenti ki, aki próbanapra érkezik. Maját lenyűgözi a kertészet; felhőtlen és szabad – ez teszi vonzóvá Laci számára, felébreszti benne az egészséges élet utáni vágyat. Laci lojalitása Andrea iránt meginog, ezért amikor Maja véletlenül kárt okoz a kertészetnek, Andrea kapva kap az alkalmon és kirúgja, ám Maja és Laci találkozót beszélnek meg. A Majával töltött idő intenzitása miatt Laci nem iszik elég vizet, ezért nem hajlandó a mérlegre állni. Laci végül megadja magát, mert Andrea teljesen kifordul önmagából, hogy rávegye a méretzkedésre. Laci súlya nem éri el a normál tartományt, Andrea újra magáénak tudhatja a fiát.

Laci úgy dönt, hogy nem találkozik Majával. Ráébred, hogy képtelen függetlenedni, mind anyjától, mind a betegségtől. Az üvegház biztonságában marad, ahol folytatja anorexiás életét.

Rendezői koncepció

Az anorexia nervosa összetett pszichiátriai betegség, az evészavarok egyik típusa. Kialakulása több tényezőtől függ, személyiségbeli, család-dinamikai és környezeti összetevők is katalizálhatják. A közhiedelemmel ellentétben egyáltalán nem

szépségideálokról vagy a kívánatos alak eléréséről van szó, hanem kényszeres szorongásoldásról a kalóriák csökkentésével és a folyamatos mozgással.

A szülő-gyermek kapcsolat olyan viszony, amelyből nem könnyű - bizonyos értelemben lehetetlen - kilépni, különösen, ha a szülő érzelmileg vagy fizikailag függ a gyermektől. A szerepek felcserélődhetnek, és a gyermek válik azzá, aki kielégíti felmenője szükségleteit. Ez a pszichotikus állapot idővel annyira eluralkodik a betegen, hogy az evészavar identitássá válik: már az tölti el az anorexiást szorongással, ha megpróbálják ebből az állapotból kiemelni, hiszen a belső logika szerint ez egy olyan szegmens az életében, amely teljes mértékben az ő fennhatósága alá tartozik. A függetlenedés és a saját élet feletti kontroll érzete csorbul, és adott esetben a testen fejeződik ki. Az anorexiás abban a fals hitben él, hogy ha leküzdi a testi szükségleteit, szabad lesz.

A betegséget annak az Én testem című rövidfilmben allegóriaként értelmezem: az érintett próbál "eltűnni" a szorongató szituációból, "felemészti" egy olyan élethelyzet, amelyből érzése szerint nem tud kiszabadulni.

Vizuális koncepció

A film sokrétűen szimbolikus terekben és helyzetekkel dolgozik, ehhez igyekeztünk megtalálni a megfelelő képarány és kameramozgásokat. Végül az 2.39:1-es képarány mellett döntöttünk, mely összenyomottságával a szűk, fojtogató térérzetet erősíti – ezveszi körül a főszereplőt az anya és a betegség börtönében. A szélesvásznos a kertészet dzsungeléből is sokat meg tudunk mutatni; ebben szándék volt, hogy külön ne esztétizáljuk a környezetet: az üvegház látszólagos paradicsomi állapotát a film végére gyilkos fülledtséggé szerettük volna emelni, amely elnyeli a főszereplőt.

A film tempójában és stílusában a folyamatosság, linearitás és az időérzékelés lassítása, a szituációk kimerevítése volt a szempont, hiszen a főszereplő régóta tartó hazugságai a cselekményben idővel tarthatatlanná válnak, ezért választottuk a kocsizás és a statikus képek váltakozását. A dollyzással szerettük volna érzékeltetni a régóta tartó betegséget és az anyával való viszony elkentségét, egyfajta álomszerűséget és belekényelmesedettséget. Az úszó kameramozgás másik aspektusa az volt, hogy ahogy az

anorexiások, Lacival együtt a kamera is folyamatosan mozgásban legyen. Amikor váratlanul megérkezik Maja, a folyam megszakad, Laci kizökken, beleütközik a jelenbe.

Helyszín

A cselekmény helyszíne a fiktív Szent László kertészet. A növények példát jelentenek Lacinak: kecsesek, könnyűek, gondtalanok és elég nekik csak a víz és a napfény. Ilyen fajta békére vágyik Laci is, stabilitásra, kiegyensúlyozottságra, törődésre és lassú növekedésre. Az üvegház áttetsző falai jelenítik meg az anya-fiú kapcsolat torzultságát, azt az érzelmektől füledt láthatatlan börtönt, ahol nincs más lehetőség a menekülésre, mint az önpusztító sorvadás.

Az anya irodájának kialakításában törekedtünk a “pók a hálója közepén” érzet megteremtésére. Egy sötét zugot képzeltünk el, ahol a konfliktus centralizálódik, majd a tetőpontjára hág. Szimbolikus tárgyként két floráriumot szereztünk be, melyek a betegség okozta kalitkát voltak hivatottak megjeleníteni. Ezen kívül a mikorszaporítást (a szaporítandó növény nyúzatát agar agar táptalajba helyezik, ott indul fejlődésnek, azután ültetik ki földbe) találtuk szimbolikus mozzanatnak a szaporítási technológiák közül, ezek is helyet kaptak az irodában.

Szereplők

Az Én testem főszereplőjének fiút választottam, mert egy fiú esetében kevésbé feltételezzük, hogy a betegség mögötti motiváció a szépség vagy tetszeni vágyás. Laci esetében a betegség okai közé tartozik, hogy édesanyja egyedül nevelte őt, az anya támaszának kell lennie, érzése szerint - és az anya elmondása szerint - ő ad értelmet Andrea életének. Ez egy olyan súly, amellyel Laci képtelen megküzdeni.

Maja a történet “tündére”, aki egyáltalán nem illik a kertészetbe, elkésik, pedig nagyon szeretne a kertészetben dolgozni, furcsa kérdéseket tesz fel, határokat lép át, bátor és pimasz, mégis könnyed. Először azért figyel fel Lacira, mert a számára csodálatos kertészet részeként értelmezi, de ebből valódi vonzalom alakul ki, amikor kiderül, hogy mindketten ismerik a növények “titkos varázsneveit”. Amikor elbúcsúznak egymástól, Laci a történetben először és utoljára “csak úgy” megáll és elidőzik az ajtóban, az arcán megérzi a friss szellőt és a napfényt – ez Maja igazi hatása: visszahívja Lacit a jelenbe, az

életbe. Maja karakterén keresztül a betegségben szenvedő magányát és elszigeteltségét értjük meg.

Andrea határozott és keménykezű vezéregyéniség, eredendően nem szétszórt, viszont elhalmozzák a feladatok. Karakterében fontosnak tartottam a törekvést a gyors és egyszerű megoldásokra, rutinokra: számára a anorexia egyből kezelhető, amint értékekben mérhető és táblázatokba írható, azaz átlátható és ezért uralható. Amikor kiderül, hogy nincs minden rendben, egyből telefonál, keresi a leggyorsabb megoldást. Végül teljesen kivetkőzik magából, mert nem bírja elviselni, hogy nem nyújt valódi segítséget és támogatást a fia gyógyulásában.

Motiváció

A téma fontossága kiemelkedő számomra, hiszen a pszichiátriai kórképek közül az anorexia nervosa halálozási aránya a legmagasabb: az anorexiások 20%-a a betegség kialakulását követő 20 éven belül meghal, a halálok 10%-a öngyilkosság miatt következik be. A betegségből teljesen meggyógyulni nem lehet, a felépülés - azaz tünetmentesség - is csak az érintettek felénél történik meg.

Az evészavarok minden emberi kapcsolatra hatással vannak, hiszen az evést, az élet egyik legalapvetőbb közösségi kapcsolatteremtő aktusát érintik. Az anorexia kezelése ezért nem korlátozódhat csupán a kíváncsú testsúly elérésére és annak fenntartására, hanem egy átfogó, holisztikus szemlélettel a család és közvetlen környezet együttes terápiája és edukálása lenne a cél. Magyarországon az evészavarral küzdők száma jóval magasabb, mint az ellátásukat és kezelésüket biztosító központok és terapeuták kapacitása.

Korunk testkultúrája, szépség-kultusza, az egyre gyakrabban előforduló mozaikcsaládok, ahol érzelmi instabilitásban nőnek fel a fiatalok, a mindennapos teljesítményorientáltság és a gyerekek standardizált eredmény-alapú megítélése és értékelése, az ehhez idomuló maximalizmus és megfelelési kényszer, és az ebből fakadó szorongás mind hajlamosít az anorexiára.